

SVĖDASŲ VARPAS

2016 m. liepos mėn.

Nr. 1

Leidžiamas nuo 2016 m.

Leidinyms ir apie mus

Mūsų laikmetyje ištis daug informacijos šaltinių: televizija, internetas, radijas, spauda... Dažnai turim savą, labiausiai mėgstamą. Kartais išgirstame net sakant, kad toje gausybėje žurnalų, laikraščių galima pasiklysti, daug ieškoti, o sau tikrai reikalingo spausdinto žodžio taip ir nesurasi. Paklauskime savęs ir kitų: ar turi savąjį leidinį Svėdasiškių draugija „Alaušas“, Svėdasų bendruomenė, parapija, gimnazija ir seniūnija? Ir teks pripažinti, kad specialaus periodinio leidinio nėra.

Buvo pasirodę laikraštukai: „Alaušo varpas“, „Svėdasų panorama“, „Vilties žvaigždė“, „Mano laikraštis“, „Pragiedrulių žemė“ bei bukletai.

Tai rodo, kad sumanymas nėra naujas. Manome, kad visas abejones išsklaidys visų instancijų pasakytas

sprendimas: reikia leidinio apie mus, reikia leidinio mums! Tai būtų vieta, kur galėtume rasti teisinius neaiškumus ir kvalifikuotą teisininko atsakymą, technologo patarimus, vadybininko patirtį... Turėtų vykti dalykiškas bendradarbiavimas tarp seniūnijos, bendruomenės, parapijos, gimnazijos, kultūros, verslo, medicinos ir kitų atstovų. Reikėtų pasidalinti džiugiomis ir liūdnomis minutėmis.

Gerbiamieji skaitytojai! Į jūsų laisvalaikio minutes ateina naujas įvykis! Nežinia, ar jis bus trumpalaikis ar... Žinia: į Svėdasus ateina naujas leidinyms mums ir apie mus „SVĖDASŲ VARPAS“.

*Donatas Tuska, svėdasietis,
Anykščių rajono tarybos narys*

Svajonės virsta tikrove

Svėdasų bendruomenės namai

Violeta Gliaudelienė

Pakvieskime šiandien gerumą,
Kad jo visiems užtektų -
žolynams, medžiams,
kaimynui ir kaimynei.
Pakvieskime paukščius,
jiems ant sparnų
sudėkim svajones -
lai kyla jos aukštyn...
Nakty iškris žvaigždėm,
o dieną saulė
Spinduliais sušildys.
Šypsosis Svėdasai.

Užrašiau šias eilutes praėjusių metų birželio 12 d. Labai jau jaukus buvo renginys „Bendravime mūsų stiprybė“. Dalyvavo Svėdasų, Butėnų, Kamajų, Leliūnų, Salų bendruomenių atstovai, draugijos „Alaušas“ nariai. Rašėme svajones. Nuoširdžiai parašytos jos virstatik-

rove. Šiandien, lygiai po metų, Svėdasų bendruomenė jau gali pasidžiaugti nuveiktais darbais ir puikiais rezultatais. 2015 m. laimėti ir įvykdyti projektai: „Atverkime duris skaitmeninėms technologijoms“, finansuojamas Anykščių rajono savivaldybės, „Patalpų pritaikymas visuomenės poreikiams“ – iš Europos Žemės ūkio fondo kaimo plėtrai skirtų lėšų, „Žmogiškųjų išteklių lobynas“, finansuojamas iš suaugusiųjų švietimo programos Erasmus +, „Poilsio vietės prie Alaušo ežero įrengimas“, remiamas Žemės ūkio ministerijos ES fondo, ir „Bendravime mūsų stiprybė“ – finansuojamas Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos lėšomis. Įrengta poilsio vietė prie Alaušo ežero, atidaryti bendruomenės namai, beveik 40 svėdasiškių mokėsi anglų kalbos,

Nukelta į 2 p.

bendruomenės atstovai žinių sėmėsi užsienyje, keitėsi patirtimi su kitomis bendruomenėmis.

Bendruomenės iniciatyva Anykščių r. savivaldybei buvo iškeltas klausimas dėl avariniame name Vaižganto g. 12 socialiniuose būstuose gyvenančių 2 šeimų. Nupirkti du socialiniai butai, į kuriuos persikėlė šeimos. Rajono tarybos nario Donato Tuskos dėka suorganizuotas susitikimas su rajono meru Svėdasuose. Po šio susitikimo sustabdytas vaikų darželio perkėlimas į mokyklą, skirta lėšų jo remontui ir atidaryta nauja vaikų grupė. Gauti leidimai medžių nupjovimui Vaižganto skverelyje, medžių pašalinimo darbus neatlygintinai atliko bendruomenės nario Vytauto Datenio įmonė „Kerokšlis“. Išspręstas metų metais neišsprendžiamas klausimas – šarvojimo salė, leista žmones šarvoti Kultūros centro patalpose. Bendruomenei pateikus prašymą savivaldybės saugaus eismo skyriui, ant

krašto kelių Radiškis–Rokiškis bei Utena–Kupiškis sankryžos atsirado kelio ženklas – nuoroda „Svėdasai“, o rajono autobusai žmones atveža į miestelio centrą, nes čia atsirado ženklas „Autobusų stotelė“. Bendruomenė laimėjo darbo biržos ir savivaldybės finansuojamą projektą darbo vietų steigimui ir nuo 2016 m. sausio 11 d. iki gruodžio 31 d., kas du mėnesius įdarbina du svėdasiškius dirbti naudą vietos bendruomenei teikiančius darbus. Per metus bus įdarbinta 12 žmonių, kuriems atlyginimą moka darbo birža ir Anykščių rajono savivaldybė.

Šių metų sausį startavo žaidimo Protų mūšis pirmasis turnyras. Dalyvavo 5 svėdasiškių komandos, antrajame ture suformuota stipriausia žaidėjų komanda „Varpas“, kuri dalyvavo L. ir S. Didžiulių viešosios bibliotekos organizuotame „Aukšinio proto“ turnyre. 12-os žaidimų pavasario ture žaidė 11 komandų, svėdasiškių komanda 3 kartus iškovojo 1-ą vietą, o bendroje įskaitoje liko 3-ti, tuo labai nu-

stebindami anykštėnų komandas ir pradžiugindami gimtojo miestelio gyventojus. Svėdasiškius „treniravo“ Valentinas Skaržauskas.

Gegužės 12 d. bendruomenės narių susirinkime projektų rengėjos bendruomenės pirmininkė Asta Fjellbirkeland ir tarybos pirmininkė Virginija Valikonytė pristatė 7 laimėtus projektus: „Nori gyventi sau, gyvenk kitiems (Seneka)“ ir jaunimo iniciatyvų projektą „Pokytiš – tai kelionė“, finansuojamus Socialinių paslaugų ir priežiūros departamento prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, „Judam, judam, judam...“, finansuojamą Kūno kultūros ir sporto departamento, „Gyventi – reiškia veikti (A. Fransas)“ jaunimo renginiams organizuoti, finansuojamą Žemės ūkio ministerijos ir „Susitikime bendruomenės namuose“, „Atrask ir pažink Svėdasus“, „Viešas gėris – aukščiausias įstatymas (Ciceronas)“, remiamus Anykščių rajono savivaldybės.

Tęsinys 2-ame „Svėdasų varpo“ numeryje

Juozo Tumo-Vaižganto gimnazija dabar

Svėdasuose gimnazija buvo jau 1948 m., o pirmoji abiturientų laida baigė 1949 m. Tiesa, kitais metais gimnazijos Lietuvoje buvo pervadintos vidurinėmis mokyklomis. Vėl gimnazija vidurinė mokykla tapo 2006 metais. 2016 m. liepą Svėdasų Juozo Tumo-Vaižganto gimnazija išleidžia 68-ąją abiturientų laidą. Apie mokyklos istoriją pasakoja dvi knygelės: „Svėdasų Juozo Tumo-Vaižganto gimnazija“ (2008 m.), „Su Vaižganto vardu – 20 metų“ (2009 m.)

2015-2016 mokslo metais Svėdasų Juozo Tumo-Vaižganto gimnazijoje mokėsi 228 mokiniai, dirbo 32 mokytojai. Mokykla savo veiklą grindžia rašytojo, kanauninko, publicisto, visuomenės veikėjo Juozo Tumo-Vaižganto gyvenimo principais. Vienas iš jų - „Ieškokime gyvenime

deimančiukų“. O „deimančiukų“ gimnazijoje tikrai turime. Mokslo metų pabaigos koncerte apdovanoti 34 mokiniai – mūsų pasididžiavimas. Jie dalyvavo rajono ir šalies konkursuose, olimpiadose ir užėmė prizines vietas. Reikėtų paminėti Aušrinę Neniškytę, Giedrių Mirklių, Martyną Jaktų, Tautvilę Mirklytę, Živilę Pečiulytę, kurie laimėjo po penkis -septynis prizininkų diplomus per vienerius mokslo metus.

Gimnazija turi dalyvavimo tarptautiniuose ir šalies projektuose patirties. Šiais metais sėkmingai baigė tarptautinį ERASMUS+ programos projektą „Atverkime duris neformaliai ugdymui“. Kartu su Turkijos, Graikijos, Lenkijos komandomis neseniai dalyvavo baigiamajame projekto renginyje Rumunijoje. Mokymo procese padaugėjo netradicinių pamokų, išvykų į muziejus, bibliotekas ir kitas netradicines aplinkas. Prieš tai vykę projektai: ERASMUS+ „Mąstykime ir dirbkime naujai“, „Mokyklos sporto aikštelės atnaujinimas“, „Medijų ir informacinio raštingumo ugdymas“ ir t.t.

Gimnazijos pavaduotojos Žerutės Semaškienės iniciatyva, užmegzti draugystės ryšiai su Daugpilio Vieni-

bas pagrindine mokykla. Pirmiausia ši mokykla patraukė tuo, kad jos pastatuose 1881 – 1888 m. mokėsi Juozas Tumas-Vaižgantas. Pavaduotoja nuvykusi su mokiniais surado autentiškas buvusios Juozo Tumo mokyklos pastato detales. Todėl susipažinę su Vienibas pagrindinės mokyklos direktore, mokytojais ir mokiniais pakvietė latvius į Svėdasus. Ir netrukus sulaukėme atvykusių svečių koncerto miestelio salėje, o šių metų pavasarį svėdasiškiai vyko į mokslo metų pabaigos koncertą Daugpilyje.

Gimnazija aktyviai bendrauja su miestelio bendruomene, biblioteka, kitomis įstaigomis. Paruošta bendra Advento popietė, mokinių dailės kūrinių parodos Velykų ir Kalėdų tematika gimnazijos ir bažnyčios erdvėse. Dalyvauta Sausio 13-osios, Kovo 11-osios ir kitų atmintinų renginių akcijose, miestelio tvarkymo talkose. Stengiamasi į gimnazijos renginius pakviesti miestelio žmones, kad susipažintų su mokyklos veikla.

Tikimės, kad Svėdasuose gimnazija dar ilgai gyvuos.

Mokytoja Rimutė Kniežienė

Susikaupimo ir džiaugsmo valandos

Petrinės ir Povilinės Lietuvos kaimė – antroji iškilni vasaros šventė po Joninių.

Šiemet šventų apaštalų Petro ir Povilo atleidai Svėdasuose vyko birželio 26 d., staiga užplūdus alinantiems karščiams. Tačiau atleidai gausūs garbingų svečių, atvežusių didelę puokštę pakilios šventiškos nuotaikos.

Dėl karščių, į pirmąsias mišias, kurias aukojo Svėdasų parapijos klebonas Vydas Juškėnas, skubėjo daugiau senjorai. Pamokslą šiose mišiose sakė Marijos radijo laidų direktorius kunigas Povilas Narijauskas.

Netrukus pradėjo rinktis maldininkai į Atlaidų šv. Mišias. Iš pradžių vyko puošni procesija, kurioje vėliavas nešė tautiniais rūbais pasipuošusios moterys, ėjo mergaitės barstytojos, berniukai patarnautojai, skambėjo varpai ir varpeliai, solistų giesmės. Visa tai kėlė nuostabų jausmą.

Šv. mišias aukojo, pamokslą sakė ir gyvai su žmonėmis bendravo Marijos radijo programų direktorius kunigas Povilas Narijauskas. Prieš ir per mišias giedojo operos solistai Rasa Juzukonytė ir Deividas Staponkus, akomponavo Aušra Motuzienė, vargonavo Svėdasų vargonininkė Lina Lukošūnienė.

Pasibaigus mišioms, solistai dar vis giedojo gražias giesmes. Už jų dievišką skambesį bažnyčios klebonas dėkojo žodžiu, o parapijos žmonės – karštais plojimais ir gėlėmis.

Ilgai dar šventoriaus medžių pavėsyje žmonės dalinosi susikaupimo ir džiaugsmo patirtais išpūdžiais, vaikai džiaugėsi „kermošiaus“ saldainiais.

Danutė Peželiene

Mes ateiname pabendrauti su Dievu

Kada mums prireikia Dievo? Kada ištinka nelaimė, kada suspaudžia vargas, kada jaučiamės vieniši, niekam nereikalingi, kada artimame žmoguje nerandame paguodos, atjautos ar meilės. Tada mes ateiname į Šventovę, suklumpame prieš Viešpatį. Išsakome visas mintis, visą liūdėsį ar rūpestį. Ar tai būtų sugrubusiais pirštais besižegnojanti močiutė, ar tai būtų nuo kasdienių rūpesčių pavargusi mama. O gal tai būtų neviltyje paskendęs kaimynas. Visi mes ateiname į Šventovę dažniausiai tada, kai mums ko nors reikia. Tada mes prašome, maldaujame, kad Viešpats mus išgirstų.

Bet kaip bebūtų liūdna, kada gyvenime jaučiamės pakylėti, sėkmingi, sveiki, galbūt gavę iš dangaus ypatingų malonių, mes pamirštame ateiti ir tiesiog padėkoti, pasakyti Viešpačiui nuoširdų „Ačiū!“.

Nepamirškime, juk Viešpats Dievas mūsų niekada nepamiršta, ateikime pabendrauti su Juo ne vien tik tada, kai sunku, bet ir kai esame laimingi, sėkmingi, padėkokime už gautas malones, už savo artimus žmones, kad jie yra šalia. Padėkokime savo dangiškajam Tėvui, kad mes esame. Juk Jis visada mūsų laukia.

Kun. Vydas Juškėnas

Bažnyčios remontai

Šių metų gegužės mėnesį Svėdasų šv. ark. Mykolo bažnyčioje buvo sumontuotas naujas centrinio ir šoninių altorių bei vargonų apšvietimas. Senosios lempos jau netiko, buvo neekonomiškos ir, esant reikalui jas pakeisti, tokių lempų prekyboje nebebuvo. Taip pat renovuota 1848 m. šventoriuje pastatyta mūrinė grafų Marikonų koplyčia-mauzoliejus. Koplyčia jau buvo avarinės būsenos, todėl reikėjo nedelsiant imtis darbų. Renovuojant sutvarkyta koplyčios išorė ir dalinai vidus. Dabar atvykstantieji į Svėdasų bažnyčią galės apžiūrėti ne tik puikiai apšviestą presbiteriją, vargonus, bet ir žavėtis atnaujinta grafų Marikonų koplyčia-mauzoliejumis. Nuoširdžiai dėkojame visiems, kurie prisideda prie bažnyčios remonto darbų.

Kun. Vydas Juškėnas

Šv. Petro ir Povilo atlaidų procesija prie Svėdasų bažnyčios

Sūpynės svėdasiškiams

Per vaikystės dieną svėdasiškiai gavo nuostabią dovaną – sūpynes – suoliuką, kurios taip gražiai papuošė, pagyvino bibliotekos ir kultūros skyriaus kiemėlį. Visada svajojom įsirengti jaukų kampelį prie bibliotekos, kur karštomis vasaros dienomis, būtų galima paskaityti knygą, pabendrauti, prisėsti laukiant autobuso ir žinoma pasisupti. O atsirado jos, gera žmonių valia, bendrai pečius surėmus. Mūsų idėjai pritarė ir organizacinę našą sutiko kartu nešti „Atvertos langinės“, kurių vadovė Rūta Stanevičienė. Dėkojame jai už materialinę bei moralinę pagalbą, už tai, kad pasitaikius pirmiems sunkumams skatino eiti tik pirmyn. Ačiū Svėdasų girininkijai, kuri parūpino medieną, V. Baleišiui už sutvirtinimo detales, seniūnui V. Neniškiui už pritarimą, ir žinoma Vaidui Lackui ir Raimondui Baniui, kurie visą pastatė šias sūpynes.

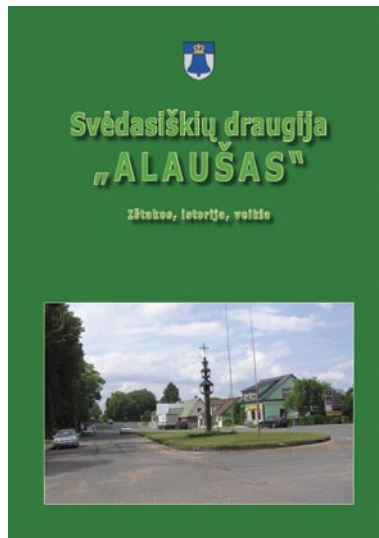
Vyr. bibliotekininkė **Asta Medinienė**

Pradedant darbą

Pradedama leisti „Svėdasų varpa“, redkolegija siekia telkti visus kraštiečius bendram darbui, garsinant gimtąjį kraštą ir žmones. Dėkojame autoriams, organizatoriams ir rėmėjams, padėjusiems išleisti pirmąjį numerį. Kartu kviečiame visus svėdasiškius, pagal išgales ir supratimą, prisidėti prie laikraščio leidybos, kad „Svėdasų varpa“ niekada nepaliautų skambėjęs. Tikime, kad jis primins garbingą mūsų krašto istoriją, gyvenimo būdą bei meilę Gimtinei ir Lietuvai. Laukiame Jūsų rašinių, pasiūlymų ir kitokios paramos.

Redkolegijos pirm. Vytautas Rimša

Draugijos dovana viešosioms bibliotekoms

Šalies bibliotekininkai, ypač skaitanti visuomenės dalis, gerai žino, kad atkūrus Lietuvos nepriklausomybę, valstybės skiriamos lėšos miestų ir rajonų savivaldybių viešosios bibliotekoms (toliau VB) bei jų miestelių ir kaimų skyriams (vad. kaimo bibliotekoms) kasmet ėmė trauktis ir mažėti, tarsi stebuklingoji Onore de Balzako kūrinio „Šagrenės oda“ talismanas. Dabar šis procesas sustabdytas, o lėšos VB fondams papildyti ėmė šiek tiek didėti, tačiau buvusio lygio dar nėra pasiekusios. Bibliotekoms ir skaitytojams, ypač kaime, labai trūksta naujų knygų.

Svėdasiškių draugija „Alaušas“, įkurta Vilniuje 2007 m., tęsdama kraštiečio, literatūros klasiko, kan. Juozo Tumo-Vaižganto švietėjiškas tradicijas ir remdama pažangias inteligentų iniciatyvas – dovanoti VB leidinius – nusprendė dalį savo naujų knygų irgi skirti bibliotekoms.

Vos parvežusi į Vilnių kraštotyrinę knygą „Svėdasai: praeitis ir dabartis“ (Kaunas, 2012, 440 p.), liepos mėn. per kultūros ministeriją 65 egz. ji padovanojo visoms šalies miestų ir rajonų VB. Po 2-3 knygas skyrė mokslinėms bibliotekoms. Tuo pat metu 40 knygų buvo

nuvežta ir padovanota Anykščių RS L. ir S. Didžiulių VB ir visiems jos kaimų skyriams bei gimnazijoms.

Daugiausia knygų (300 egzempliorių) 2016 m. pradžioje per Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Panevėžio ir Šiaulių apskričių VB buvo padovanota visoms miestelių ir didesnėms kaimų bibliotekoms. Kartu su ją ten iškeliavo ir nauja šalies VB dovana – 80 egz. naujos knygos „Svėdasiškių draugija „Alaušas“ (Kaunas, 2013, 136 p.), kuri knygynuose net nebuvo platinama.

Dabar žinome, kad minėtas knygas apie Svėdasų krašto istoriją, jo žmones ir mūsų draugijos darbus, galės VB paskaityti visi žingeidūs respublikos skaitytojai, ypač kraštotyrininkai.

Už suteiktą pagalbą, paskirstant ir transportuojant dovanotas knygas VB, draugija nuoširdžiai dėkoja Vilniaus A. Mickevičiaus, taip pat Kauno, Klaipėdos, Panevėžio ir Šiaulių apskričių VB darbuotojams. Visi dirbkime Lietuvai!

Vytautas Rimša,
knygų sudarytojas,
moksl. red. ir bendraautorius

Šio leidinio numerio parengimą spaudai finansavo Svėdasų parapija

Leidėjas Svėdasiškių draugija „Alaušas“,
kodas 302482413

Vyr. redaktorius Algimantas Indriūnas
tel. 8 613 90897

Redakcinė kolegija:
Vytautas Rimša (pir.) tel. 8 608 27882
Stasys Gavenavičius (sekr.) tel. 8 677 71514
Rimutė Knežienė tel. 8 620 46960
Asta Medinienė tel. 8 678 32056

Spaustuvė „Morkūnas ir Kō“,
Draugystės g. 17, LT-51229 Kaunas
El. paštas: spaustuvė@morkunas.lt
Leidiny s nemokamas